Dopingte Ahlaktan Uzakla?ma Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Dopingte Ahlaktan Uzakla?ma Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20167

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Dopingte Ahlaktan Uzakla?ma Ölçe?i (DAUÖ), sporcular?n etik d??? davran??lar?, özellikle de doping kullan?m?n? hakl? ç?karmak için kulland?klar? bili?sel mekanizmalar? ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, Bandura'n?n genel ahlaktan uzakla?ma kuram?n?n spor eti?i ba?lam?na uygulanm?? halidir.

Ölçe?in Türk kültürüne uyarlama çal??mas? Gürp?nar, Nalbant ve Kavussanu (2019) taraf?ndan gerçekle?tirilmi?tir. Bu çal??ma, ölçe?in Türk sporcu örnekleminde geçerlik ve güvenirlik özelliklerini inceleyerek, Türkiye'deki spor psikolojisi ve anti-doping ara?t?rmalar? için sa?lam bir ölçüm arac? sa?lamay? hedeflemi?tir. Ölçek, 7 dereceli Likert format?nda derecelendirilmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Doping, Ahlaktan Uzakla?ma, Spor Psikolojisi, Ölçek Uyarlama, Geçerlik, Güvenirlik, Etik Davran??.

Yazarlar

Bahri Gürp?nar, Murat Nalbant, Maria Kavussanu.

Amaç

Dopingte Ahlaktan Uzakla?ma Ölçe?i'nin temel amac?, bireysel sporcular?n doping yapma niyetini veya davran???n? kolayla?t?ran ahlaki bili?sel çarp?tmalar? tespit etmektir. Ölçek, sporcular?n kendi ahlaki standartlar?n? geçersiz k?larak veya etik d??? davran??lar?n?n sonuçlar?n? küçümseyerek vicdan azab?ndan kaç?nma e?ilimlerini ölçmektedir.

Türk kültürüne uyarlama çal??mas?n?n özel amac?, orijinal ölçe?in psikometrik yap?s?n?n Türk sporcu popülasyonunda da geçerli ve güvenilir bir ?ekilde sürdürüldü?ünü do?rulamakt?r. Bu sayede, Türkiye'de spor eti?i ara?t?rmalar?n?n uluslararas? standartlarda yürütülmesine katk? sa?lanmas? ve dopingi önleme programlar?n?n geli?tirilmesi hedeflenmi?tir.

Yap?

Dopingte Ahlaktan Uzakla?ma Ölçe?i, sosyal bili?sel kuram?n bir parças? olan ahlaktan uzakla?ma (Moral Disengagement) yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, Bandura'n?n tan?mlad??? sekiz temel mekanizma arac?l???yla etik davran???n kontrol mekanizmalar?n?n devre d??? b?rak?lmas?n? içerir. Bu mekanizmalar, etik d??? davran??lar? kabul edilebilir hale getirmeye hizmet eder.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçek, sporcular?n etik kurallar? ihlal etme potansiyelini, bu ahlaki uzakla?ma süreçlerinin yo?unlu?una göre belirler. Ölçülen temel bili?sel mekanizmalar aras?nda ahlaki gerekçelendirme, sonuçlar?n çarp?t?lmas?, sorumlulu?un da??t?lmas? ve kurban?n insanl?ktan ç?kar?lmas? gibi unsurlar yer al?r. Bu yap?, sporcular?n neden hileli yollara ba?vurdu?unu anlamada kritik bir rol oynar.

Geçerlik

Dopingte Ahlaktan Uzakla?ma Ölçe?i'nin Türk kültürüne uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in yap?sal geçerlik kan?tlar? genellikle do?rulay?c? faktör analizi (DFA) yöntemleri kullan?larak incelenmi?tir. Bu analizler, orijinal ölçe?in teorik olarak öngörülen faktör yap?s?n?n Türk örnekleminde de uygun model uyum indekslerine sahip oldu?unu göstermi?tir.

Ayr?ca, ölçe?in ölçüt ba??nt?l? geçerli?i, doping niyeti veya di?er etik d??? spor davran??lar? gibi ilgili yap?larla olan korelasyonlar? incelenerek desteklenmi?tir. Detayl? geçerlik analizleri, model uyum istatistikleri ve faktör yükleri, Gürp?nar ve arkada?lar? (2019) taraf?ndan yay?mlanan akademik makalede ayr?nt?l? olarak sunulmu?tur. Bu bulgular, ölçe?in Türk sporcu popülasyonunda ahlaktan uzakla?may? do?ru bir ?ekilde ölçtü?ünü teyit etmektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l?k güvenirlik katsay?s?, Cronbach Alfa yöntemi kullan?larak hesaplanm??t?r. Uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in genel puan? ve alt boyutlar? için elde edilen Alfa katsay?lar?n?n kabul edilebilir düzeyin üzerinde oldu?u rapor edilmi?tir. Bu yüksek iç tutarl?l?k de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? temel yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir.

Güvenirlik analizleri, Dopingte Ahlaktan Uzakla?ma Ölçe?i'nin, sporcular?n doping yapmaya yönelik ahlaki e?ilimlerini ölçmede kararl? ve güvenilir sonuçlar üretti?ini kan?tlam??t?r. Bu durum, ölçe?in hem akademik ara?t?rmalarda hem de uygulamal? spor psikolojisi çal??malar?nda güvenle kullan?labilece?ini i?aret etmektedir.

Faktör Analizi

Dopingte Ahlaktan Uzakla?ma Ölçe?i'nin faktör yap?s?n?n incelenmesi amac?yla do?rulay?c? faktör analizi (DFA) uygulanm??t?r. DFA, veri setinin orijinal ölçe?in çok boyutlu yap?s?yla ne kadar uyumlu oldu?unu belirlemek için kullan?l?r. Bu analizler, ölçe?in teorik temelini olu?turan ahlaki uzakla?ma mekanizmalar?n?n Türk sporcu örnekleminde de ayr??abilir yap?lar olarak var oldu?unu göstermi?tir.

Elde edilen model uyum indeksleri (örne?in, Ki-kare/serbestlik derecesi oran?, CFI, TLI ve RMSEA), ölçe?in yap?sal modelinin kabul edilebilir veya iyi düzeyde uyum sergiledi?ini

ARABPSYCHOLOGY.COM

do?rulam??t?r. Bu faktör analizi sonuçlar?, ölçe?in yap? geçerli?ine dair sa?lam kan?tlar sunmaktad?r.

Ölçek Yap?s?

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i.

Language Available: Türkçe (Turkish).

Population Group: Sporcular (Farkl? spor dallar?ndan lisansl? veya amatör sporcular).

Age Group: Çal??man?n yap?ld??? örnekleme ba?l?d?r (Genellikle genç ve yeti?kin sporcular).

Population Details: Türkiye'deki sporcu popülasyonu üzerinde test edilmi?tir.

Test Methodology: Ölçek, 7 dereceli Likert format?nda yan?tlanmaktad?r. Derecelendirme sistemi ?u ?ekildedir: **Kesinlikle Kat?lm?yorum (1)** ile **Kesinlikle Kat?l?yorum (7)** aras?.

Anahtar Kelimeler

Spor Eti?i, Anti-Doping, Bili?sel Çarp?tma, Ahlaki Muhakeme, Sporcu Psikolojisi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: Sorumlu yazar (Bahri Gürp?nar) için ileti?im adresi: bahrigurpinar@yahoo.com

Correspondence Address: Bahri Gürp?nar (Sorumlu Yazar).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in Türk kültürüne uyarlama çal??mas? **2019** y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? ve izinleri hakk?nda bilgi almak için sorumlu yazar Bahri Gürp?nar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

?leti?im adresi: bahrigurpinar@yahoo.com.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Referanslar

Gürp?nar, B., Nalbant, M. ve Kavussanu, M. (2019). Dopingte Ahlaktan Uzakla?ma Ölçe?inin Türk kültürüne uyarlanmas?: Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *SPORMETRE Beden E?itimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 17*(4), 81-90.

Makalenin tam metnine Dergipark üzerinden ula??labilir: dergipark.org.tr.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: dopingte-ahlaktan-uzaklasma-olcegi-toad.pdf

Dopingte Ahlaktan Uzakla?ma Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri, sa?lanan kaynak metin içerisinde do?rudan listelenmemi?tir. Maddelerin tamam?na ula?mak için referans gösterilen akademik makalenin incelenmesi veya sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM